

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Dispvatio XLII. De merito Prædestinationis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

det ei feriem auxiliorum congruorum seu gratiarum efficacium ad ultimam vitae periodum, hoc nullo modo est dicendum, cum non magis frustrari possit scientia Dei, quam voluntas.

IX. Quo pacto praesentio operum sit perfectior modus providentia.

Si verò per perfectiorem providentiam modum velit quis Deum erga personam, quam hanc ratione praedestinat, & cujus actiones, & finalem perseverantiam praefinit, singularem ostendere benevolentiam & amorem, fateor hoc sensu hujusmodi praefinitionem esse perfectiorem modum providentiam. Unde existimo Beatissimam Virginitatem & ante merita absolute praevisa electam fuisse,

se, & omnes ejus actiones à primo instanti vitae ad ultimum fuisse praefinitas: hoc enim singularis dignitas Matris Dei, aliaque privilegia praereliquis puris creaturis ei concessa arguere videntur. Neque hinc sequitur eam per merita gloriam non obtinuisse, nam ut disputatione praecedente, sectione tertiâ ostendi, electio efficax ad gloriam ante praevisa absolute merita non obstat, quò minus quis eam per bona opera consequi possit. Utrum autem Sanctissima haec Virgo meruerit suam maternitatem, dicam Deo dante in materia de Incarnatione.

Beatissima Virgo electa ad gloriam praevisa merita.

DISPUTATIO XLII.

De merito Praedestinationis.

SUPPONIMVS hominem meriti esse capacem, & per bona opera liberè selicita posse premium & mercedem acquirere. Rejiciendus ergo hic error Priscillianistarum & Calvinii, qui, cum liberum in nobis arbitrium negarent, homines sine ullis omnino meritis ad beatitudinem, illi ex fato & quadam astrorum dispositione & constellationibus, hic per merum Dei decretum ordinari dicebat. Priscillianistarum errorem refutat S. Augustinus libro primo ad Simplicianum. Secundus verò error à Theologis omnibus rejicitur, & damnatur in Concilio Tridentino Sess. 6. cap. 5. & 6. & Canone quarto.

I. Error Priscillianistarum, & Calvinii, liberum hominis arbitrium negantium.

His ergo rejectis, questio haec cum illis tantum procedit, qui homines liberos, & meriti capaces statuebant. Sermo autem est de Praedestinatione integrè sumptâ, seu de totâ illius serie, prout primam Vocationem, Iustificationem, & Glorificationem includit.

II. Sermo hic est de totâ serie Praedestinationis.

SECTIO PRIMA.

Errores Varii circa meritum Praedestinationis.

I. Error Originis animas hominum dicentis ante corpora fuisse creatas.

RIMUS hac in re error est Originis, qui, ut refert S. Thomas hic, q. 23. art. 5. Corpore, cum ex unâ parte discretionem Praedestinationis, sine causâ aliquâ ex parte hominis, justè fieri non posse existimaret, ex aliâ verò nullum actum liberum in hac vitâ praecedere videret, intuitu cujus haec discretio fieret: Jacob enim prius, inquit, electus fuit ad gloriam, quam natus, aut quidquam boni fecisset, & idem est de aliis: is inquam, ut hunc nodû solveret, animas hominum ab initio omnes creatas fuisse affirmabat, à corporibus separatas, & per opera in illo statu separationis exercita, sive bona sive mala, diversos in hoc mundo status fortiri, postquam corpori fuerint unita. Unde Praedestinationem & Reprobationem in operum ab animabus in praecedente vitâ factorum diversitatem refundebat.

Operibus in alia vitâ factis praedestinationem & reprobationem ascribit.

II. Hic error Originis à Sanctis Patribus & Conciliis rejicitur.

Sed hoc somnium Originis à Patribus passim, ut à S. Epiphanio, S. Hieronymo, S. Augustino, S. Cyrillo Alexandrino, Theophylacto, & aliis rejicitur. Imò hic error damnatur in sexta Synodo, Actio. II. & in Concilio Brachar. I. Can. 6. ubi contra hoc Originis pronuntiatum, quod

R. P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. I.

ex Platone desumpsit, definitur animas hominum ante corpora non fuisse creatas.

Secundus itaque circa meritum Praedestinationis error est Pelagii, qui ne Praedestinationem sine causâ ex parte hominis, hoc est sine antecedentibus meritis fieri concederet, electionem ad gloriam, ex operibus per meras naturæ vires habitis fieri asserbat. Quamvis enim internam gratiam, quæ in divinis inspirationibus, & supernaturali Dei concursu sita est, ad divinam Legem & Præcepta facilius servanda, tentationesque vincendas conducere affirmaret, eam tamen nullo modo necessariam esse dicebat; sed posse hominem sine ullo hujusmodi auxilio interno illa omnia præstare, ipsamque etiam gratiam mereri dictitabat. Unde non aliam gratiam ad salutem consequendam necessariam esse docebat, præter gratiam creationis, seu quòd Deus hominem cum libero arbitrio, & consequenter capacem meriti condiderit, & gratiam prædicationis, quòd scilicet Legem suam & Evangelium nobis promulgari voluerit.

III. Error Pelagii circa meritum Praedestinationis.

Quo sensu gratiam supernaturalem internam admittit Pelagius.

Quam gratiam dicebat esse necessariam.

Hunc errorem fusè refutat S. Augustinus, tum alibi, tum libro de Praedestin. Sanctorum, cap. 18. Imò cum damnat Ecclesia Catholica, docens ad credendum, sperandum, penitendum, ac diligendum sicut oportet ad justificationem & salutem consequendam, præter liberum arbitrium, & promulgationem Evangelii, ac Legis propositionem, requiri insuper auxilium internum gratis nobis

IV. Hunc Pelagii errorem sancti Patres, ipsaq; Ecclesia damnant.

Sine gratiâ internâ nihil facere possumus sine oportet.

V.
Semipelagianorum, seu Massiliensium error circa meritum Prædestinationis.

Inchoationem ad gratiam homini tribuebant.

VI.
Error hic Semipelagianorum ex Scripturâ & Patribus confutatur.

VII.
Semipelagianorum error confutatur ex Concilio.

Concilium Tridentinum.

nobis è cælo concessum, seu gratiam diffusam in cordibus nostris per Spiritum Sanctum quâ excitatus homo & adjutus, justificationem primò, & in bonis operibus ad finem usque vitæ, ejusdem adjutorio persistens, tandem beatitudinem acquirit. Quæ omnia latè declarantur ac definiuntur in Concilio Tridentino, sess. sextâ. Ex quibus constat, quàm necessaria sit gratia ad totam seriem Prædestinationis, nec sine illâ posse quemquam fidem ac justificationem, multò minus glorificationem acquirere. Hæc quoad præsens circa hunc errorem sufficiunt: in materiâ enim de gratiâ latiùs eum, Deo dante, impugnabimus.

Mitiùs agebant Semipelagiani, seu Massilienses, duce Cassiano, & hunc Pelagii errorem temperabant. Hi ergo, licet gratiam ad meritum & Prædestinationem simpliciter necessariam esse affirmarent, inchoationem tamen quandam, seu conatum à nobis adhiberi naturæ viribus posse asserere, sive illud fides sit, aut voluntas credendi, seu affectus credulitatis, ut loquebantur ipsi, sive oratio, vel quid simile, per quod homo initium quoddam præbeat suæ justificationis, & illius intuitu Deum aciebant auxilium supernaturale & gratiam subungere: sive inchoatio hæc per quam hominem gratiam à Deo obtinere affirmabant, esset apud ipsos meritum de congruo, ut communior fert sententia Theologorum, sive de condigno, ut volunt nonnulli. Hæc de eorum mento breviter; plenior enim hujus rei discussio spectat ad materiâ de gratiâ.

Hic etiam error fusè confutatur à SS. Patribus, S. Augustino præcipuè & S. Prospero libro contra Collatorem. Primò itaque S. Augustinus contra illum adducit locum illum Apostoli 2. ad Corinth. cap. 3. num. 5. *Non quod sufficientes sumus cogitare aliquid à nobis, quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex Deo est;* nempe per piam aliquam cogitationem ab eo nobis injectam, quæ totius ædificii spiritualis sit fundamentum. Ulterius 1. ad Corinth. c. 4. v. 7. ait idem Apostolus: *Quis enim te discernit? quid autem habes, quod non accepisti? Ergo quicquid ad salutem conducit, Dei donum est, & in eum tanquam in causam peculiariter est refundendum.*

Idem error confutatur ex Conciliis: & in primis Consilium Arausicanum 2. Can. 6. sic habet: *Siquis sine gratiâ Dei credentibus, volentibus, desiderantibus, & pulsantibus nobis, misericordiam dicit conferri, non autem Divinitus, ut credamus, vel hæc omnia sicut oportet agere valeamus, per infusionem, & inspirationem Sancti Spiritus in nobis fieri constretur, aut humanitati, aut obedientie humane subjungit gratiâ adjutorium, ressit Apostolo dicenti, quid habes, quod non accepisti. Concilium etiam Tridentinum Sess. 6. cap. 5. eundem errorem confutat his verbis: *Declarat præterea sancta Synodus ipsius justificationis exordium in adultis à Dei per Christum IESUM præveniente gratiâ sumendum esse. Videatur Suarez Tom. 1. de Gratiâ, Prolegom. 5. cap. 6. Vasquez 2. p. Disp. 89. num. 32. Herice hic, Disp. 25. c. 3. ubi hunc Semipelagianorum errorem fusissimè referunt, & refellunt. Hæc nobis in præsentî pro instituto sufficiunt.**

SECTIO SECUNDA.

Au prima gratia dari possit intuitu operum, quæ sunt ex gratiâ.

REIECIMUS Sectione præcedente errores eorum, qui naturæ viribus posse homines gratiam & Prædestinationem consequi asserere, vel ad minimum penes ipsos esse inchoationem quandam seu conatum ponere intuitu cuius saltem tanquam meriti de congruo, Deus ut dicebant, gratiam subjungat. Licet enim meritum de congruo præcisè, non tollat quò minus aliquid detur gratis, sitque nova gratia; tollit tamen perfectam illam rationem gratiæ in Scripturis assignatæ, de qua, ut sectione præcedente vidimus, dicitur *Non sumus sufficientes cogitare aliquid à nobis, quasi ex nobis: Sicut oportet: Quis te discernit &c.*

Nonnulli itaque, quamvis propter opera merè ex naturæ viribus facta, (quod volebant heretici) gratiam dari non posse assererent, eam tamen, sicut & Prædestinationem, non gratis, sed ob merita postea secutura, seu ex gratiâ faciendâ conferri asserere. Hos tacito nomine refert S. Thomas hic q. 23. art. 5. Corpore: *Fuerunt, inquit, qui dixerunt, quod merita sequentia Prædestinationis effectum, sunt ratio Prædestinationis: ut intelligatur quòd ideo Deus dat gratiam alicui, & præordinavit se ei daturum, quia præcivit eum bene usurum gratiâ.*

Dicendum nihilominus cum S. Thomâ proximè citato, Suarez hic, lib. 2. de Prædest. cap. 20. num. 15. Vasquez 1. p. Disp. 91. c. 6. Arrubal hic, Disp. 79. cap. 2. Herice 1. p. Disp. 28. cap. 2. num. 6. & Theologi communiter, neminem primam gratiam, seu vocationem congruam ex operibus eam sequentibus mereri, sed eam gratis omnino, & sine ullis meritis, etiam ex gratiâ ortis, conferri.

Probatum primò: Concilium enim Tridentinum sess. 6. cap. 5. declarat, exordium justificationis in adultis, à Dei præveniente gratiâ, seu vocatione, *Quâ, inquit, nullis eorum existentibus meritis, vocantur, sumendum esse.* Cum ergo non dicat Concilium exordium justificationis non haberi ex nullis præcedentibus meritis, sed simpliciter ex nullis meritis, satis declarat illud ob nulla omnino merita conferri, & planè dari gratuito. Concilium etiam Arausicanum ad hoc ipsum assertum illud: *Misericordiam consecutus sum, ut sim fidelis, non, inquit, quia eram fidelis.* S. etiam Augustinus de Prædestin. Sanctorum, cap. 17. ait: *Elegit nos ut essemus, non quia eramus Sancti.* Quod etiam in hunc locum ad Ephesios primo, vers. 4. docet S. Hieronymus, & alii Patres.

Ratio verò est: nam, ut ait Herice cap. illo secundo, num. 7. nullus Theologorum dixit de facto *Principium meriti cadere sub meritum:* imò communis sententia est, id, ne quidem divinitus fieri posse: hinc enim sequitur mutua causalitas; prima enim gratia, & merita eam subsequencia causarent se invicem quoad primum esse: merita namque, ut Disp. 40. sect. 2. ostendi, non causant nisi ut existentia, saltem in prævisione: ergo videri priùs debent ut existentia, seu in aliquâ temporis differentia futurâ, quàm moveant Deum ad dandam primam gratiam: ergo in existentia non possunt esse posteriora hæc gratiâ, sic enim essent illâ priora simul & posteriora, quod implicat,

I.
Quo sensu merita de congruo tollantur ex gratiâ.

II.
Dicitur de quo gratiam dari oportet opera postea ex gratiâ faciendâ.

III.
Gratia dicitur meriti non sequentia.

IV.
Exordium justificationis est in adultis sine ullis meritis.

V.
Principium meriti non cadit sub meritum.

Inter primam gratiam & merita daturus mutua prioritas.

at, ut in physicis ostendi Disputatione vigesima primâ.

VI. Merita tantum in intentione, nihil possunt mereri. Dices merita solum sunt priora in intentione, quatenus scilicet efficaciter à Deo præfinitur; ut sic autem possunt esse causa ut in executione detur eorum intuitu prima gratia. Contra: merita, ut dixi, non operantur, nisi ut existentia, seu futura, sed per intentionem præcisè non sunt futura: nisi enim ulterius detur eorum causa productiva, non sunt futura, cum existentiam, seu futuritatem accipiant à causâ, & nisi hæc positâ, nunquam erunt futura.

VII. Causa vaga seu indeterminata perinde est ac nulla. Dices: Ipso facto quod Deus intendat, seu efficaciter velit merita, necesse est velit aliquam causam, per quam producantur, vult siquidem ut existant; ergo vult illa, quæ ad eorum existentiam sunt necessaria; sed aliqua causa ad hoc est necessaria: ergo. Jam verò quando ex vi alicujus causæ videntur futura, mereri possunt in executione ut hæc potius causa eorum detur, quam alia. Sed contra: redit namque prius argumentum: merita siquidem operari, seu movere Deum nequeunt, nisi ut futura, seu existentia, sed ex vi causæ vagæ existere nequeunt, magis quam ex solâ intentione, causa quippe vaga existere nequit, multò minùs operari. Contra secundò: jam enim meritum non est causa simpliciter cur detur prima gratia, sed solum secundum quid, ut scilicet hæc potius detur, quam alia. Videatur Disp. 21. Phys. citata: argumenta etenim, quibus illic contendo, mutuam prioritatem, ne divinitus quidem dari posse in rebus physicis, hæc eodem modo probant de moralibus. Sed de merito primæ gratiæ Disp. sequente, Sectione primâ iterum redibit sermo.

Causa vaga non magis dare potest existentiam, quam solâ sententia.

cur prædestinetur, seu cur gratia illa extrahatur à ratione generalis providentiæ, communi prædestinatis & reprobis.

Minor verò, quod scilicet in hominis potestate sit efficere ut gratia ei data sit gratia prædestinationis; probatur: in potestate siquidem cuiusvis est cooperari cum gratiâ, etiam finaliter: hoc autem si præstet, per merita ex hac gratiâ provenientia, gloriam consequetur; sed hoc est facere se prædestinatum, seu efficere ut hæc gratia sit gratia prædestinationis, & distincta à gratiâ data reprobis; hi enim licet cum gratiâ ad tempus cooperentur, in fine tamen deficiunt, & eadem operâ gratia in iis deficit à gratiâ prædestinationis.

A nobis itaque pendet, non quidem ut gratia illa, seu vocatio detur, sed ut data, sit gratia prædestinationis, cum quâ talis connotet conjunctionem cum voluntate dandi gloriam. Ad quam rem faciunt verba illa S. Petri Epist. 2. c. 1. v. 10. *Magis satagite, ut per bonâ opera certam vestram vocationem & electionem faciatis.* Gratia ergo, seu vocatio juxta Apostolum, licet in donatione pendeat à solo Deo, ut tamen sit gratia prædestinationis, seu certò, vel ut vox græca sonat, firmiter inferens salutem, à nostrâ cooperatione pendet, & perseverantiâ. Cum ergo in cuiusvis potestate sit, ut per gratiam sibi à Deo datam salvetur, ita in ejusdem etiam potestate est efficere, ut Deus habeat voluntatem dandi ei gloriam, quod perinde est ac posse facere se prædestinatum.

Deinde, sicut in uniuscujusque potestate est, ut non prædestinetur; ita & ut, suppositâ gratiâ, prædestinetur; contrariorum enim eadem est ratio. Ad quam rem accommodatissima sunt verba S. Prosperi ad objectiones Vincentii cap. 12. *Illi, de quibus dicitur, ex nobis exierunt, &c. voluntate exierunt, voluntate ceciderunt, & qui præcisi sunt casuri, non sunt prædestinati; essent autem prædestinati, si essent reversuri, & in sanctitate permansuri.* Hac ille: cum ergo in eorum potestate fuerit ut, positâ gratiâ, reverterentur, & in sanctitate permanerent: fuit etiam in eorum potestate, secundum S. Prosperum, ut prædestinarentur. Plura hæc de re Disp. sequente, sectione primâ.

Dices: Deus gratiam illam dat etiam ut efficacem: cum ergo in tantum gratia per nos sit gratia prædestinationis, in quantum est efficax finaliter, & hoc modo detur à Deo, penes Deum solum est efficere ut sit gratia prædestinationis, & consequenter ut homo prædestinetur. Respondetur Deum hoc sensu dare gratiam ut efficacem, quod nimirum in iis eam circumstantiis infundat, in quibus videt habiturum effectum. Totam ergo efficaciam in actu primo, seu vim operativam habet gratia à Deo, ut efficax tamen involvit, vel connotat nostrum consensum secundum: cum ergo in hominis potestate sit, ut cum gratiâ cooperetur, vel non cooperetur, cum contentiâ liberè, in hominis quoque potestate est, ut reddat gratiam efficacem, non quod hoc solus possit, sed à Deo adjutus, ita tamen, ut homo etiam ad hoc concurrat. Sic loquitur Apostolus 1. ad Corinth. 15. v. 10. *Non ego, sed gratia Dei mecum.* Et S. Augustinus: *Qui, inquit, creavit te sine te, non salvabit te sine te.*

IV. Ostenditur penes hominem esse ut gratiam faciat ipse gratiam prædestinationis.

V. Non est in nostrâ potestate, ut gratia detur, est ut sit efficax finaliter.

VI. Contrariorum eadem est ratio.

VII. Quo sensu Deus det nobis gratiam ut efficacem.

Qua ratione ne ab homine pendeat gratia efficaciam.

SECTIO TERTIA.

Sitne in hominis potestate ut se faciat Prædestinatum.

I. Certum est non posse hominem mereri primam vocationem. SI per facere se prædestinatum intelligatur mereri primam gratiam, seu vocationem & auxilium præveniens, jam duabus hisce Sectionibus ostensum est, non esse in hominis potestate ut se faciat prædestinatum; neque enim operibus per vires naturæ factis, ut Sectione primâ contra hæreticos declaravimus, neque meritis ex gratiâ procedentibus, ut præcedente Sectione diximus, hoc præstare potest, sed est merum donum Dei, gratuito nobis ex ejus beneficentiâ concessum.

II. His tamen non obstantibus, dico, in aliquo vero sensu posse hominem, suppositâ Dei gratiâ, facere se prædestinatum: ita Lessius Sect. 6. n. 75. Arrubal Disp. 77. cap. 1. & alii, contra Vasquez 1. p. d. 92. Alarcon hic, tract. 3. Disp. 4. cap. 7. & alios nonnullos.

III. Probatur: qui enim causa est cur gratia constituitur in ratione gratiæ prædestinationis, potius quam communis providentiæ, est causa cur prædestinetur: sed est in hominis potestate efficere ut gratia, seu vocatio, sit gratia prædestinationis: ergo: major videtur certa, gratia siquidem Prædestinationis denominatur formaliter talis à prædestinatione ultimâ, seu destinatione ad gloriam; qui ergo facit ut gratia illa, quæ independenter ab ipso datur, sit efficax, quod præstat, quisquis cum eâ concurrat & cooperatur, hic, inquam, est, simul cum divinâ gratiâ, causâ

R.P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. I.

SECTIO QUARTA.

Alia quodam circa meritum Prædestinationis: Vbi, quomodo facienti quod in se est, Deus non denegat gratiam.

I.
Vfus bonus liberi arbitrii non est vel minimum initium salutis.

EX dictis infero, quantumvis in potestate hominis sit facere se prædestinatum, hinc nihilominus non sequi, naturalem usum bonum liberi arbitrii esse vel minimum initium salutis: quod enim sectione præcedente diximus, non est accipiendum de arbitrio nostro nudè sumpto, sed simul cum divinâ gratiâ, ut ibidem declaratum est: unde quicquid facimus sicut oportet, seu prout conducit ad salutem, non facimus à nobis quasi ex nobis, sed gratia Dei nobiscum, ut ibidem dictum est.

II.
Bona opera naturalia conducere possunt, ut quis minus resistat gratiâ.

Adde tamen bona opera naturalia conducere interdum posse, ut quis meliùs utatur gratiâ, seu minus ei resistat, quatenus scilicet per modum alicujus physici, aliqua per hujusmodi actus tolluntur, quæ aliàs operationem gratiæ impedirent. Sic per naturalem fidem, quam quis, dum audit prædicari aliquod fidei mysterium, ei adhibet, tollitur incredulitas: & idem est de aliis operibus naturalibus. Unde S. Augustinus lib. 1. ad simplicianum, q. 2. ait, *Ingenium, honestas disciplinas, & minora peccata, conducere ad operationem gratiæ.* Quæ tamen intelligenda ita non sunt, quasi bona opera naturalia sint impetratorium aliquod morale, aut etiam physicum, cui naturali quâdam sequela debeatur gratia, illamque inferant, sed merè per modum auferentis prohibens.

III.
Hic modus dicendi non omnino fauor errori Semipelagianorum.

Neque hinc quidquam sequitur quod Semipelagianorum seu Massiliensium errori faueat: illi etenim bona opera naturalia, seu inchoationem illam & conatum dicebant esse meritum, & impetratoriè saltem obtinere, ut Deus augmentum illud addat, & gratiam labori nostro subjungat, ut constat ex S. Augustino libro quarto contra duas Epistolas Pelagianorum, ubi de hoc errore loquens, sic ait: *Quod dicunt gratiam adjuvare uniuscujusque bonum propositum, sine scrupulo acciperetur tanquam catholice dictum, si non in bono proposito meritum ponerent.* Epistola etiam 105. sic de quibusdam Pelagianis scribit idem S. Doctor: *Iam, inquit, conclamantium religiosorum, & piorum vocibus presi, ita fatentur ad habendam vel faciendam justitiam, divinitus hominem juvari, ut sui præcedat aliquid meriti &c. suo putantes præire merito illum, de quo audiunt, quis prior dedit illi, & retribuetur ei?*

IV.
Vicarius declaratus quo pacto bona opera naturalia conferant ad gratiam.

Bona ergo hæc opera, ad gratiam solum conferunt per modum alicujus physici auferentis obicem gratiæ, seu removentis prohibens. Quod vero hoc nihil obstet conceptui gratiæ, ex eo constat, quod Patres universim affirmant temperamentum naturale ad meliùs utendum gratia conducere. Imò aliquid etiam naturale per modum subiecti, & potentia partialis admittunt, per quod homo aptus reddatur ad fidem, & alios actus supernaturales, qui fidem subsequuntur, habendos. Sic S. Augustinus de Prædestin. Sanctorum, cap. 5. *Posse, inquit, habere fidem & cha-*

ritatem, nature est hominum, habere autem fidem & charitatem, gratia est fidelium. Imò naturale istud, de quo loquuntur Patres, non solum simpliciter confert ad opera gratiæ, seu ut quis absolute possit credere, amare &c. sed etiam juvat ad faciliùs operandum, & concurrendum cum gratia, ratione cujus sit, ut faciliùs in uno operetur gratia, quam in alio. Hinc S. Augustinus de bono perseverantiæ: *Habent, inquit, aliqui in ipso ingenio divinum naturaliter munus intelligentiæ, quo moveantur ad fidem, si congrua suis mentibus, vel audiant verba, vel signa conspiciant.* Sicut ergo hoc principium physicum, & ipsum etiam temperamentum naturale jvant ad meliùs utendum gratia, minusque ei resistendum, idem etiam bonis operibus naturalibus tribui sine præjudicio gratiæ potest.

Aliquid naturale conducit, ut quis faciliùs operetur.

Temperamentum naturale est ad meliùs utendum gratia.

Infero ulterius (licet exacta hujus rei discussio ad materiam de gratiâ pertineat) hoc modo intelligi posse dictum illud Theologorum, *Facienti quod in se est, Deus non denegat gratiam*: de quo axiome fusissimè agit P. Herice hic, Disputatione 27. per totam. Quamvis ergo P. Vasquez hic, Disp. 89. cap. 5. & Disp. 91. cap. 10. & 11. & 1. 2. hoc axioma explicet, quod scilicet facienti quantum potest cum auxilio gratiæ, Deus alia & uberiora det auxilia gratiæ, per quæ virtutes exercere, & salutem consequi haud difficulter possit: plurimi tamen, & gravissimi Theologi dictum hoc intelligunt ut sonat: si nimirum quis naturæ viribus conetur quantum potest, dolendo scilicet de peccatis, & bona opera moralia exercendo, & per hoc impediendo obicem, peccatum scilicet actuale, quod si tunc admitteretur, illuminationem excluderet: tunc, inquam, Deus gratiam prævenientem, seu auxilia ei supernaturalia infundit, per quæ & de peccatis dolere, & hæc omnia facere possit ut oportet, & prout conducunt ad consequendam salutem: non quod hic conatus, & bona operâ naturalia mereantur, sintque dispositio connaturalis ad infusionem gratiæ, hominemve eâ dignum reddant, sed merè tollendo, seu impediendo obicem, ut jam ostensum est.

V.
Facienti quod in se est, Deus denegat gratiam.

Bona opera naturalia impediunt obicem gratiæ, sed Deus non infundit.

Dices, gratis istud à nobis affirmari, quo enim fundamento quis asseruerit Deum in hoc casu, bene operanti naturaliter, gratiam infundere? Responderetur, fundamentum inprimis esse summam Dei bonitatem. Secundo infinitum thesaurum meritorum Christi, ac Redemptoris; cum enim hoc peculiariter ad redemptionem ejus fructum, peccatorum scilicet remissionem, & consecutionem salutis pertineat, verisimillimum est, Christum ad hoc hominibus impetrandum sua merita obtulisse, Deumque, cum ad omnes salvandos sit paratissimus, id pro suâ benignitate semper præstare. Tertio hoc colligimus ex sincerâ voluntate, quam, ut supra Disp. 38. sect. 2. vidimus, Deus habet salvandi omnes: imò rationi maxime consentaneum videtur, ut dum quis quod in se est præstat, & de peccatis eo quo potest modo dolet, occasiones peccandi sedulo vitat, conatumque omnem ad mandatorum observationem adhibet, ut Deus ei præsto sit, manumque porrigat auxiliatricem, gratiam nimirum ei infundendo, quâ respicere queat sicut oportet, & consequi salutem.

VI.
Ostendunt non dignitate, Deum bene operanti naturaliter gratiam infundere.

Merita Christi sunt, & Dei misericordia, maxime prout ad hoc faciunt.